

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Sacrorvm Ritvvm Et Caeremoniarvm

Vinitor, Gerlacus

Coloniae Agrippinae, 1656

VI. De Epistola, Graduali, & alijs vsque ad Offertorium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9459

§. 9. Cum Celebrans concludit orationem *Qui visis aut Qui tecum visit*, iungit tantum manus dum dicit *in unitate*, & nullo modo inclinat caput, nec se conuertit ad Crucem, vt multi.

§. 10. Rubrica quæ dicit *si Altare sit ad Orientem versus populum* non intelligitur de omni Altari ad Orientem, sed de eo in quo Celebrans habet Crucem & populum ante faciem suam, ac proinde non intelligitur tantum de Oriente reali sed imaginario, quia multa sunt Altaria in quibus hæc non fiunt videlicet illa quæ sunt in extremitatibus multarum Ecclesiarum, quæ faciem habent versus Orientem realem, & etiam imaginarium

TITVLVS VI.

De Epistola, Graduali, & alijs vsque ad Offertorium.

1. **D**ictis Orationibus, Celebrans positus super librum, vel super Altare manibus, ita vt palmae librum tangant, vel (vt placuerit) librum tenens, legit Epistolam intelligibili voce.

Lectio libri Sapientie.

Ab initio, & ante secula creata sum, & usque Eccles. 1. 4.
ad futurum seculum non desinam, & in habitatione sancta coram ipso ministraui. Et sic in Sion firmata sum, & in ciuitate sanctificata similiter requieui, & in Ierusalem portus mea. Et radicavi in populo honorificato, & in parte Dei mei hereditas illius, & in plenitudine sanctorum delectatio mea.

Responderur à ministro.

Deo gratias.

Et Celebrans similiter stans eodem modo prosequitur Graduale, Alleluia, & Tractum, ac Sequentiam, si dicenda sint.

Graduale.

Benedicta & Venerabilis es Virgo Maria : quæ sine tactu pudoris , inuentæ es mater Saluatoris.

Ps. Virgo Dei genitrix, quem totus non caput orbis, in tua se clausit viscera factus homo. Alleluia. Alleluia. Ps. Post partum virgo inviolata permansisti: Dei genitrix intercede pro nobis.

Post Septuagesimam omisso *Alleluia*, & versu sequenti, dicitur *Tractus*.

Gaude Maria Virgo, cunctas hereses sola interemisti.

Ps. Quæ Gabrielis Archangeli dictis credidisti.

Ps. Dum Virgo Deum & hominem genuisti, post partum virgo inviolata permansisti.

Ps. Dei genitrix intercede pro nobis.

Quibus dictis, Sacerdos si priuatim celebret, ipsemet, seu minister portat librum *Missalis* ad alteram partem *Altaris* in cornu *Euangelij*, & dum transit ante medium *Altaris*, caput *Cruci* inclinatur, & *Missale* sic locatur, vt posterior pars libri respiciat ipsum cornu *Altaris*, & non ad parietem, siue ad partem eius contra se directam.

2. Locato *Missali* in *Altari*, Celebrans redit ad medium *Altaris*, ibique stans iunctis manibus, ante pectus, eleuatisque ad Deum oculis, & statim demissis, tum profundè inclinatus, dicit secretò.

Munda cor meum, ac labia mea, omnipotens Deus, qui labia Isaie Prophete calculo mundasti ignito : ita me tua grata miseratione dignare mundare, vt sanctum Euangelium tuum digne valeam nunciare. Per Christum Dominum nostrum,

strum, Amen. Iube Domine benedicere. Dominus sit in corde meo, & in labijs meis: vt dignè & competenter annuntiem Euangelium suum. Amen.

Quibus dictis, vadit ad librum Missalis; vbi stans versus illum iunctis manibus ante pectus, dicit intelligibili voce,

Dominus vobiscum. Resp. Et cum Spiritu tuo.

Deinde pollice dextræ manus signo Crucis signat, primò librū super principio Euangelij, quod est lecturus, postea seipsum in fronte, ore, & pectore, dicens:

Sequentia S. Euangelij secundum Lucam.

Resp. Gloria tibi Domine.

Tum iunctis iterum manibus ante pectus, stans, vt supra, prosequitur Euangelium vsque ad finem.

In illo tempore loquente Iesu ad turbas: extollens vocem quadam mulier de turba, dixit illis: Beatus venter, qui te portauit & vbera que susxisti. At ille dixit: quinimò beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.

Euangelio finito, minister stans in cornu Epistolæ post infimum gradum Altaris, responder, *Laus tibi Christe*; & Sacerdos eleuans parumper librum, osculatur principium Euangelij dicens:

Per Euangelica dicta deleantur nostra delicta.

Præterquàm in Missis Defunctorum, & nisi celebret coram Summo Pontifice, Cardinali, & Legato Sedis Apostolicæ, vel Patriarcha, Archiepiscopo & Episcopo, in eorum residentijs, quo casu defertur cuilibet prædictorum osculandus liber, & Celebrans tunc non osculatur illum, nec dicit: *Per Euangelica dicta, &c.* Cum autem nominatur

Iesus, caput versus librum inclinatus; & eodem modo versus librum genuflectit, cum in Evangelio est genuflectendum.

3. Dicto Evangelio, stans in medio Altaris versus Crucem, elevans & extendens manus, incipit (si dicendum sit) *Credo*, cum dicit, in unum Deum iungit manus, & caput Cruci inclinat: quo erecto, stans ibidem iunctis ante pectus manibus, ut prius, prosequitur usque ad finem.

Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilibus omnium & invisibilibus. Et in unum Dominum Iesum Christum, filium, caput Cruci inclinat, Dei unigenitum. Et ex Patre natum ante omnia sæcula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum, de Deo vero. Genitum non factum, consubstantialem Patri: per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis, genuflectitur, Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine. Et homo factus est, surgitur, Crucifixus etiam pro nobis: sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die, secundum scripturas. Et ascendit in cœlum: sedet ad dexteram patris. Et iterum venturus est, cum gloria iudicare vivos & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum & vivificantem: qui ex Patre Filioque procedit. Qui cum Patre & Filio simul adoratur, caput Cruci inclinat, & conglorificatur: Qui locutus est per Prophetas. Et unam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptismus in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem.

sur-

surrectionem mortuorum. Et vitam venturi saeculi. Amen producit sibi manu dextrâ signum Crucis à fronte ad pectus.

ANNOTATIONES.

§. 1. Liber Missalis pro legendo Euangelio ita super Altare collocandus, ut superior pars libri respiciat cornu Altaris, non vero parietem sine partem eius contra Sacerdotem celebrantem directam.

§. 2. Cùm Celebrans dicit *secretò ad medium Altaris Munda cor meum, &c.* non ponit manus iunctas super Altare, sed iuxta Rubricam stabit iunctis manibus ante pectus eleuatisque ad Deum oculis & statim demissis, profunde inclinatus.

§. 3. Celebrans dicit *Iube Domine benedicere*, non ut in antiquis habetur *Iube Domne benedicere*, ut sit discrimen inter Celebrantem & Diaconum, nam Celebrans ad Deum vniuersorum Dominum suas dirigens preces dicit *Iube Domine benedicere*. Diaconus verò qui à Sacerdote ministro Christi, qui Dominus dicitur, sicut etiam Summus Pontifex, Dominus Apostolicus appellatur, cum petit benedictionem; non *Domine* sed *Domne* dicere debet.

§. 4. Lecturus Euangelium dicto *Dominus sit in corde meo, &c.* non se signet, neque dicat *In nomine Patris, &c.* neque tunc osculetur Altare, ut in quibusdam minùs peritis notatur.

§. 5. Ad verba *Sequentia* vel *Initium S. Euangelij, &c.* signet se non vnâ solâ Cruce magnâ à fronte ad pectus ductâ, sed tribus paruis crucibus in fronte, ore, & pectore, ad verba illa *Gloria tibi Domine* non vertat se, aut inclinet versus Crucem aut SS. Sacramentum expositum, sed librum respiciat erectus.

§. 6. Celebrans non vertit se ad Crucem, nec inclinat caput dùm Minister dicit *Gloria tibi Domine* quamuis etiam SS. Sacramentum patenter sit expositum, sed corpore erecto respicit librum.

§. 7. Dum signatur liber sinistra manus apponi debet eidem libro; dum verò signat seipsum, ponitur infra pectus, sed pollice tantum fiunt hæc signa Crucis, non cum indice & pollice tantum nec cum indice & pollice coniunctis in formam Crucis, neque vngue, sed pulpa pollicis; manu ad librum conuersâ, & postea, dùm se signat, ad se conuersâ.

Gavantius
part. 2. tit. 6.
n. 2. litt. n.
& o;

§. 8. Stet erectus versus librum, brachijs seu manibus non innitendo Altari, vel libro. Cum durante Evangelio flectendum, vel inclinandum fuerit, id nunquam fiet versus Crucem, vel SS. Sacramentum, sed versus librum, pedesque teneat firmos & æquales non ad Altare, sed ad cornu Evangelij versus.

§. 9. In fine Evangelij absque vlla Crucis production osculetur librum, eo ad os deportato, non ore ad eum demisso, quem mox vna cum puluinaria à cornu Evangelij ad medium Altaris prope Corporale, vt commodius legere possit trahit, minime autem relinquendum est eo loci, in quo lectum est Euangelium, licet hac de re taceat Rubrica.

*Car. Epif.
lit. 1. c. 10.*

§. 10. Quando Missa priuata celebratur coram Summo Pontifice, Cardinale, aut alijs in Rubricis specificatis minister ijs deferens librum Euangeliorum osculandum, indutus erit superpelliceo, & obseruabit, vt sine vlla reuerentia librum ad dictum Prælatum deferat; sed postquam ille fuerit osculatus librum, statim clauso libro reuerentiam debitam illi faciet; Ille verò tantùm qui librum osculatur dicere debet, *Per Evangelica dicta, &c.* sunt enim verba osculantis propria, quæ deò omisso osculo omittuntur, vt in Missa Defunctorum præscribitur.

*Gauantus
part. 2. tit. 6.
n. 2. lit. i.*

§. 11. Si intersunt Missæ Prælati plures inæquales in eorum residentijs, librum osculatur tunc dignior, si æquales, vt Cardinales, nullus, nec etiam Celebrans.

*Gemma lib.
l. cap. 111.*

§. 12. Tolerari potest illa consuetudo, quæ defertur liber Prælato, continuante Celebrante Symbolum; quia antiquitus dum Symbolum cantabatur, dabatur Euangelium osculandum toti populo, non autem tolerari debet altera, qua Prælatus osculatur librum, dicto Offertorio cum non dicitur *Credo*.

*Gauantus
p. 2. tit. 6. n.
2. lit. i.*

§. 13. Ex Decretis Congregationis Cardinalium super negotijs Episcoporum 22. & 28. Aug. 1589. non defertur liber osculandus Vicario Apostolico, neq; commendatario, seu eiusdem Procuratori, ex Decreto S. Rituum Congregationis die 17. Septemb. 1611. neque alijs in hac Rubrica non nominatis, sine facultate Sedis Apostolicæ; Principibus autem magnis extolerantia, non autem inferioribus laicis: & illis alius liber deferendus est, non idem ipse Celebrantis, qui proprium eo casu semper osculari debet librum, & dicere verba *Per Evangelica*.

§. 14.

§ 14. Celebrans incipiens *Credo*, cum dicit in *unum Deum*, iungit manus, & caput Cruci inclinatur, non vero eleuat oculos ad cœlum, vt quidam faciunt.

§ 15. Ad verba, *Et incarnatus est*, vsque ad, *Et homo factus est* inclusiuè manibus super Altare extensis non vero ante pectus iunctis, dextro tantum genu terram realiter tangens, corpore erecto & non curuo, vel capite infra Altaris frontem profundato, genua flectit.

§ 16. Quando in Symbolo Celebrans dicit, *adoratur*, caput inclinatur ex vi verbi eiusdem, sed non ad sequens verbum *conglorificatur*; In Symbolo signat seipsum, & ad verbum *Amen*, iungit manus.

TITVLVS VII.

De Offertorio, & alijs vsque ad Canonem.

1. Dicto Symbolo, vel, si non sit dicendum, post Euangelium Celebrans osculatur Altare in medio, & iunctis manibus ante pectus, ibidem à manu sinistra ad dextram (vt dictum est supra) vertit se ad populum, & extendens ac iungens manus dicit:

Dominus vobiscum.

Et cum spiritu tuo.

Et iunctis manibus reuertitur per eandem viam ad medium Altaris, vbi extendens ac iungens manus, caputque Cruci inclinans, dicit,

Oremus.

rum iunctis vt prius manibus dicit Offertorium.

Aue Maria, gratia plena, Dominus tecum: benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui.

Et omnia quæ vsque ad finem Missæ in medio Altaris dicenda sunt, dicit ibidem stans versus ad Altare, nisi vbi aliter ordinatur.

2. Dicto Offertorio, discooperit Calicem, &

R

ad